

Darina Hamarová

MOTÝL

*Posledná
knihka*

Darina Hamarová

*Posledná
kniha*

Copyright © Darina Hamarová 2018
Design © Motýľ design 2018
Cover photo © Ildiko Neer / Trevillion Images
Slovak edition © Vydavateľstvo Motýľ 2018

ISBN: 978-80-8164-159-6

Darina Hamarová

*Posledná
kniha*

VYDAVATELSTVO MOTÝL

Privý diel

Charlotte de Grièse

Prológ

(1815)

„Kde je?!“ Miestnosťou sa ako úder veľkým kladivom na nákovu rozliehal prísny hlas muža v uniforme poručíka cisárskej polície.

Stál uprostred s rukami založenými za chrbtom, pričom si nervózne trel jednu o druhú. Pohľad mal zaborený do tváre iného muža, stojaceho či skôr visiaceho oproti nemu. Tento mal pre zmenu ruky čudne vykrútené dohora, zviazané hrubým povrazom, ktorého druhý koniec viedol k akémusi kovovému háku, trčiacemu zo stropu, na ktorom bol ešte pred chvíľkou zavesený luster s desiatkami sviečok. Muž bol úplne nahý, hlava mu spočívala na prsiach, dlhé riedke vlasy zlepené krvou v pramienkoch padali do čela a na zkrvavenú tvár.

Takmer nečujne pohyboval perami, akoby chcel odpovedať. Poručík sa k nemu nahol, no z mužových úst nezneli slová, ktoré očakával, vychádzala z nich modlitba.

„Skúsme to inak. Alebo začneš rozprávať, alebo ti začneme lámať kosti. Najskôr prsty na rukách a pôjdeme stále vyššie. Sľubujem ti, že nevynecháme žiadnu. Budeš plakať,

veľmi plakať a nepomôže ti nič. Tak ešte raz, kde je?!“ V poručíkovom hlase sa začínala prejavovať značná nervozita.

Nič. Chlapík pomaly zdvihol hlavu. Tvár mal skrivenú bolesťou. Viditeľne mu každý, aj ten najmenší pohyb spôsoboval nesmierne utrpenie. Cynicky pozrel na pýtajúceho sa a opovržlivo si odplul smerom k nemu. Krvavý chuchvalec dopadol tesne pred nohy muža v uniforme. Vzápätí sa zadíval do okna. Hustnúca tma mu akoby dodávala silu odolávať mučeniu.

„Ako myslíš, zdochliak,“ zasyčal poručík pomedzi zuby. Hlavou pokynul statnému policajtovi oblečenému len v nohaviciach a košeli s vyhrnutými rukávami. Ten uchopil kožený bič s krátkymi remencami na konci zakončenými kovovými guľkami. Prudko ním švihol a miestnosťou sa rozľahol desivý zvuk sprevádzaný bolestivou grimasou z úst väzňa. Kovové guľky dopadli na jeho chrbát, pričom mu spôsobovali hlboké krvavé rany.

„Radšej zdochliak, ale v mysli slobodný, ako hlupák bez vlastného názoru, ktorý musí počúvať a byť otrokom vlastnej neschopnosti,“ hovoril prerývane bitý muž.

Na počudovanie pod ranami biča nestenal. Jediný zvuk, ktorý vydával, bol hlasný hlboký nádych a výdych. So zatŕatými zubami znášal jeden úder za druhým, dopadajúci na jeho telo.

„Pane, niet jej,“ oslovil poručíka ďalší policajt, ktorý vošiel do miestnosti.

„Ako to myslíte, že jej niet?!“

„Prehľadali sme celý dom, izbu po izbe, skontrolovali sme každú piad'. Žiadna stopa,“ vysvetľoval roztrasene.

„Nemohla sa predsa len tak vypariť! Vari dokáže prejsť cez múry?! Čo je duch?!“ poručík nechápavo krútil hlavou.

„Pane, nemali by sme celú záležitosť oznámiť?“

„Viete, čo sa stane, ak sa,“ poručík pohybom hlavy smerom hore naznačil kto, „dozvedia, že sa tá žena stratila? Všetci prídeme o hlavu. Všetci do jedného. Hľadajte ďalej! Všade. Prehrabte dvor, záhradu, park, ulicu. Všetko! Každý kút tohto *zasratého* domu! Pozerajte sa do myšacích dier, pod každý, aj ten najmenší kameň! Kdekoľvek, kde sa mohla schovať! A ja sa pokúsím z tohto tu dostať nejakú informáciu. Určite vie, kde je.“

„Pane, ak dovolíte. Postrehol som, že sa občas pozrie na okno. Akoby tam niekto bol.“

„Na okno?!“ Poručík nechápavo pozeral do tmy, ktorá sa rozprestierala vonku.

„Počúvaj, mrzák!“ otočil sa znova k väzňovi, „Je tam vonku, však? Preto sa stále pozeráš tým smerom. Vieš, ako a kam zmizla. Som o tom presvedčený. Povedz mi, kde sa schováva a ja ti pomôžem.“

„Vy mne? Ako?“ horko-ťažko sa vydralo z viselcových úst.

„Zomrieš pokojnou smrťou, nie v hrozných mukách. Chápeš?“

„Smrť ako smrť,“ usmial sa ľahostajne väzeň krvavými ústami.

Opäť sa pozrel na okno ako už niekoľkokrát. Po tvári mu prebehol spokojný záchvev. Paríž sa čoraz viac ponáral do čiernej noci. Bledý mesiac sa pomalým krokom sunul po oblohe, akoby mužovi hovoril: Neboj sa, všetko je tak, ako má byť.

„Seržant!“ zakričal poručík na chodbu. „Prineste mi najväčšie kladivo, aké tu nájdete. Ja ho naučím používať hubu!“

Usínajúce ulice v okolí Luxemburských záhrad zmlkli. Ich pokoj rušil len občasný štekot zatúlaných psov, onesko-

renci vracajúci sa z krčmy či od milenky, ale najmä dupot nôh príslušníkov cisárskej polície, prehľadávajúcich každý kút parížskej štvrte *Saint-Germain*. Nazerali pod brány, do výklenkov stien domov, pod každý krík či strom.

Hodiny na neďalekom kostole *Saint-Étienne du-Mont*, ktorý z výšky *Saint-Genève* bolo vidieť široko-dáľe ako kedysi maják na ostrove *Faros*, práve odbíjali desať hodín večer. Osemnásť májový deň roku tisícosemstopäťnásť sa pomaly chýlil ku koncu.

Krásny škaredý

(1815)

Zatiaľ čo polícia v počte niekoľko desiatok mužov prečesávala ulice, inými „ulicami“ sa v mihotavom svetle olejovej lampy predierala tmavá postava zahalená do dlhého plášt'a, siahajúceho až po členky, s hlavou schovanou v kapucni stiahnutej hlboko do čela. Na bledej tvári sa zračil nesmierne strach, pocit úzkosti zo stiesneného priestoru, akoby sa ocitla v samotnom pekle. Ticho, ktoré ju desilo, prerušovali len kvapky vody, padajúce zo stropu na zem a vyvolávajúce v jej ušiach neskutočný treskot. To všetko bolo znásobené nesmiernou únavou, ktorá jej podlamovala kolená a nútila ju po niekoľkých krokoch zastat' a oprieť sa o mokrú stenu. Kým v ľavej ruke stále držala lampu, ktorej nesmelý plameň kreslil na strop strašidelné tieň vyvolávajúce hrôzu, druhou sa pokúsila utrieť si spotené čelo. Nemotorný pohyb spôsobil, že jej spadla z hlavy kapučňa a odhalila tvár, ktorú zakrývala. Patrila žene. Na pohľad veľmi krásnej, asi päťdesiatročnej.

Žena sa nervózne započúvala do ticha, ktoré ju obklopovalo, či náhodou nezačuje zvuk, na ktorý ju Beau upozorňoval

a ktorý by naznačoval, že je na konci svojej púte týmto šílenstvom, na ktoré sa na jeho naliehanie podujala. Poobzerala sa okolo seba, dúfajúc v akýsi zázrak, ktorý by ju odtiaľ vyviedol. Nič, čo by ju potešilo v zúfalej situácii, nevidela. Len tiene minulosti. Privrela oči.

Spat', chcem spat', behalo jej hlavou.

Ako veľmi túžila po kúpeli vo vani plnej horúcej vody a voňavých solí, po ktorom by skončila v hebkých prikrývkach svojej postele. Namiesto toho sa ako taký zlodej muse-la plaziť podzemím Paríža, plného ľudských kostí a zápa-chu hnijúcich tiel. Tých sa nebála. Mŕtvi už neublížia. Viac sa obávala tých, ktorí neváhali prevrátiť mesto naruby, len aby ju našli.

Usmiala sa. Trpkó. Ona, ešte včera jedna z najmocnejších žien v krajine, urobila veľkú chybu. Postavila sa na odpor mužovi, z ktorého mal obavy samotný krpatý Korzičan, ako v súkromí nazývala cisára. Dvadsať rokov utekala a dvadsať rokov sa vracala. Nech bola kdekoľvek, Paríž ju priťahoval späť ako magnet.

Prečo len nezostala za hranicami Francúzska vo svojej druhej domovine, na brehu Ženevského jazera? Prečo neposlúchla priateľov a nezostala v exile, ale musela sa vrátiť do krajiny, ktorú síce milovala, ale kde jej hrozilo smrteľné nebezpečenstvo? Minulosť dobehne každého. Pre ňu bola tiež osudná.

Pred niekoľkými hodinami zastavil pred najkrajším domom na ulici *Rue Saint Jacques*, z ktorého okien bolo vidieť sídlo francúzskeho Senátu, Luxemburský palác, koč s erbom Napoleona Bonaparta. Po oboch stranách bol obklopený dvomi desiatkami ozbrojených jazdcov v unifor-

mách cisárskej polície. Dvierka na koči sa otvorili. Vystúpil z neho muž. Vysoký, skôr chudý ako štíhly, s účesom, za ktorý by sa nemuseli hanbiť ani slávni rímski cisári Nero či Caligula. Mal oblečený bronzovoškoricový frak, previazaný cez rameno bledou šerpou, ktorý dopĺňali nohavice rovnej farby, siahajúce mu až po topánky.

Vystrel sa, mierne zaklonil hlavu a prenikavým pohľadom si premeral okolie domu. Nezmeniac svoju pózu nevýrazným piskľavým hlasom vydal pokyny mužom sprievodu, z ktorých sa polovica rozostúpila pozdĺž domu. Ostatní zoskočili z koní a vošli na nádvorie. Dvaja sa postavili k vchodu, štyria zašli do akéhosi parčíka za domom strážiť zadný východ. „Riman“ všetko pozoroval s kamenou tvárou bez mihnutia oka. Nakoniec v sprievode štyroch policajtov vošiel dovnútra. Ocitol sa v akejsi vstupnej hale v tvare kruhu a poobzeral sa. Nikde ani živej duše, len odniekiaľ znela hudba. Niekoľko ľudí hralo na klavíri.

„Pane!“ okríkol muža, ktorý vyšiel z jedných dverí umiestnených po obvode haly.

„Želáte si?“ Oslovený muž prišiel tesne k nim, uklonil sa a pohľadom prebehol po prichádzajúcich.

„Som Joseph Fouché, minister polície, vojvoda z Otranta. Hľadám grófkou Charlotte de Grièse,“ povýšeneckým tónom naznačil svoju dôležitosť.

„Teší ma, pán minister. Vzácna návšteva pre tento dom. Volám sa Beau, som osobný sekretár pani grófkou,“ odvetil muž, v ktorého hlase bolo pre zmenu cítiť nádych irónie.

Jeho vzhľad nepripomínal nič, čo by ho spájalo s jeho menom. Práve naopak. Bol veľmi škaredý. Riedke vlasy neurčitej farby, niečo medzi hnedou a hrdzavou, mu v nepravidelných pramienkoch padali na plecيا. Ľavé oko mal

oproti pravému posunuté dohora a nos bol čudne vykrútený do zvláštnej špirály. Vzrastom skôr malý, vychudnutý na kosť. Jediné, čo na ňom znieslo akú-takú hodnotu, boli šaty. Odev, pozostávajúci z bielych atlasových nohavíc, takzvaných *culotte*, saka z toho istého materiálu, takej istej farby, z ktorého vykúkala biela čipková košeľa.

„Madam býva o takomto čase v knižnici. Ohlásim vás, ak dovolíte.“ Beau sa zvrtol na päte, rozhodnutý vykonať, čo povedal, no vojvoda ho ráznym pohybom ruky zastavil.

„Stojte! My sa ohlásime sami!“

„Ten zvuk hry na klavíri ide odtiaľ?“ ukázal smerom na chodbu, odkiaľ práve zneli *Goldbergove variácie Johanna Sebastiana Bacha*.

„Áno, pani grófká,“ zašepkal vystrašene malý muž.

„Dobre,“ povedal Fouché a zlovestne sa na neho uškrnul.

Kývol na svojich sprievodcov a po niekoľkých krokoch v tmavej chodbe bez zaklopania otvoril dvere. V miestnosti plnej kníh sedela za klavírom otočená chrbtom k dverám žena. Dlhé hnedé vlasy jej padali na sčasti odhalené plecia a vlnili sa v taktoch hudby, vyludzovanej štíhlymi prstami jej rúk. S neuveriteľnou ľahkosťou a ladsnosťou priam lietala po čiernych a bielych klávesoch, ktoré údermi kladiviek rozkmitali struny umiestnené v skrini nástroja v dokonalej harmónii a súzvuku, naplňajúc tak izbu nádhernými tónmi, ktoré nútili človeka zatvoriť oči a dať sa nimi unášať. Raz zneli ako rozbúrené vlny prílivu rozbíjajúce sa o skaly na brehoch Stredozemného mora, potom zasa ako zurčiaci horská bystrina v horách na severe krajiny, aby sa končili ako tichá hladina Seiny počas letných horúcich dní, s ktorou sa v jemných poryvoch pohrával nežný vánok.

Žena si v zápale hry neuvedomila príchod mužov, naďalej sa s privretými očami, akoby duchom neprítomná, blúdiaca v nekonečných dial'avách oddávala zvukom vychádzajúcim z dreveného nástroja a on, vediac, že pri ňom sedí dáma, ju pokorne poslúchal, vydávajúc zo svojich útrob tú najkrajšiu melódiu.

Nech bola skladba majstra Bacha akokoľvek úchvatná, muža v bronzovoškoricovom odeve nenadchla. Chvíľu znudene počúval, pričom si obzeral police s knihami, a keď žena neprestávala, dal pokyn jednému z policajtov, aby ju prerušil. Ten ostýchavo pristúpil k nej tak, aby ho videla.

„Madam, prepáčte, že vás musím vyrušiť,“ prihovoril sa jej.

Nič. Nevnímala ho, ďalej preberala prstami po klávesoch.

„Madam! Buďte taká láskavá, prestaňte hrať!“ zvýšil hlas.

„Prosím?!“ otvorila oči a prekvapene sa pozrela na mladého muža v poručíckej uniforme.

„Prepáčte, grófka de Grièse, sme tu na príkaz...“ nedopovedal.

„Sme tu na môj príkaz a na príkaz cisára,“ skočil mu do reči muž s účesom rímskeho vládcu.

Až vtedy si žena všimla prítomnosť ďalších osôb v miestnosti, ministra nevynímajúc. Údiv z nečakanej návštevy vystriedal hnev.

„Páni! Čo si to dovoľujete?! Vtrhnete nepozvaní do môjho domu, nezaklopete a na dôvažok sa správate ako hulváti!“ Postavila sa od klavíra a pristúpila k neželanému hostovi.

„Grófka, vážte slová! Neviete, s kým sa rozprávate?“

„Viem. Ste poskok! Joseph Fouché, minister polície. Vojvoda z *Otranta*, ktorý kam príde, tam to hrozne smrdí.

Našťastie mám dosť okien, aby som tu mohla rýchlo vyvetrať;“ poznamenala sarkasticky, neunúvajúc sa podať ruku jednému z najvyššie postavených úradníkov cisárstva, čím mu dala najavo svoje pohrdanie.

„Krot'te sa, madam!“ Hoci grófkine slová boli ostré ako britva, minister pôsobil nesmierne pokojne, pričom si uvedomil, ako veľmi ho ponížila pred jeho ľuďmi.

„Pane, vy ste prišli za mnou, vy by ste sa mali krotiť. Ste v prítomnosti dámy. Ó, bože, čo som to povedala. Ako môžem také niečo žiadať od muža, ktorý najskôr odhlasoval popravu francúzskeho kráľa, pridali sa k *Revolúcii*, odstavil nepohodlného *Robespiera*, pričom sa aj o jeho smrť pod gilotínou, využil slabosť Napoleona a votrel sa do jeho priazne, aby ho potom zrádzal, kde len mohol? Vašou zásluhou sa cisár ocitol na *Elbe*, pričom vy ste sa hneď pridali na stranu nového kráľa. A, hľa, Napoleon je späť a vy ste znova pri ňom. To všetko ste vy, vojvoda *otratský!* Nemáte v sebe ani kúska hanby. Váš príchod nevesťí nič dobré. Nikdy vám nezabudnem rok, ktorý som musela prežiť vo väznici, ako inak, vašou zásluhou. My dvaja sa poznáme roky, nemusíme si nič nahovárať. Hovorte rýchlo, čo chcete, nech mi tu neotravujete vzduch,“ kývla rukou a pohodlne sa usadila do jedného z kresiel, obtiahnúťého bordovým zamatom.

Zamyslela sa. Pred očami jej prebiehali scény spred roka, keď ju dal tento muž zatknúť do žalára *Conciergerie*. Tam, v kobke, kde trávila posledné dni svojho života pred popravou kráľovná *Mária Antoinetta*, čakala na smrť, a keď sa už lúčila so všetkým, čo jej bolo milé, chystajúc sa položiť hlavu pod gilotínu na Námestí revolúcie, stal sa zázrak.

Cisár po sérii vojenských prehier v roku 1814 odstúpil a spojenci ho poslali do vyhnanstva na ostrov *Elba*. Z cisár-

stva sa stalo znova kráľovstvo a všetkých politických väzňov, medzi ktorých zaradili aj ju, nový kráľ *Ludovít XVIII.* prikázal prepustiť.

Vojvoda z Otranta sa vyzývavo pozrel na druhé kreslo, dúfajúc, že mu ho Charlotte ponúkne. Grófká de Grièse sa však tvárila, že jeho pohľad nevidí. Zostal zahanbene stáť, čo neuniklo jej pozorným očiam. Bolo na nej vidieť, ako sa škodoradostne teší zo svojho malého víťazstva.

„Pani, moje poslanie je delikátne. Je otázkou budúcnosti Francúzska a samotného cisára, teda aj vašou. To, čo som vám prišiel ponúknuť, je len na rozhovor medzi štyrmi očami, bez svedkov. Buďte taká láskavá, nech tento váš škriatok opustí miestnosť, moji muži urobia to isté,“ ukázal na Beaua, ktorý sa nebadane prešmykol ku grófke.

„Prosím vás! Neprisudzujte mi úlohu novodobej Jany z Arku a sebe Božieho hlasu. Ani vy, ani ja nie sme tej roly hodní. *Jeanne d'Arc* bola svätá žena a ja som obyčajná hriešnica. O podobe vás a Božieho hlasu radšej pomlčím, vyznelo by to príliš komicky.“

„Madam, ja a cisár...“ pokračoval minister, len čo zostali sami. Všimla si, že seba menoval pred Napoleonom a dôraz položil na slovo ja. „... vám chceme ponúknuť dohodu. Zabudnime na všetky nešváry, hádky a prieky, ktoré máte vy a dvor. Zabudnime na vaše štvavé reči proti Francúzsku, proti cisárovi. Na to, ako ho nemáte rada, aj na ten rok, ktorý ste museli stráviť medzi múrmi žalára.“

Vojvoda pomaly hľadal vhodné slová. Vyslovoval ich opatrne, akoby sa bál rozhnevať si ženu, ktorej z tváre vyžarovala hrdosť a nepoddajnosť. Kto ho poznal, vedel, že to tak nie je. Pod maskou nesmelého, melancholického muža

sa skrýval nebezpečný intrigán bez charakteru, využívajúci každú príležitosť udrieť v nečakanej chvíli.

„Vy a cisár! Kol'ká vznešenosť vo vašich slovách. Možno by som vám uverila, keby som nepoznala vás a pomery na dvore. Ste u cisára v nemilosti a hľadáte cestu, ako si zachrániť zadok. Takže ráčte pokračovať, Fouché, stále vás počúvam, no vy nie a nie zo seba vytlačiť dôvod svojho vpádu na moje územie. Vykašlite sa na diplomatické rečičky, skráťte svoj prejav a poďte k veci. Mňa neohúrite ničím. Už ste mi dnes narušili zaužívaný program. Nedovolili ste mi dokončiť lekciu hry na klavíri, tak mi aspoň umožnite prísť včas na omšu do kaplnky *Sainte Chapelle*. Dobre?“ povzbudivo na neho kývla hlavou.

„To závisí od vás, milá Charlotte, ako sa k môjmu návrhu postavíte. Žiadam vás však, aby ste ma oslovovali, ako si môj úrad zaslúži. Vyprosujem si, aby ma nejaká pekárka oslovovala Fouché!“

„Fouché, ste ako malý ufňukaný chlapec. Nadávate mi do pekárky, pričom obaja vieme, že váš otec bol obyčajný námorník. Ja sa za svoj pôvod nehanbím, no na rozdiel od vás som si titul nemusela kupovať. Takže, skončime túto frašku. Nech je to čokoľvek, čo odo mňa chcete, moja odpoveď znie nie!“

S dôrazom na slovo nie sa postavila, čím dala vojvodovi najavo koniec jeho návštevy.

„Vyháňate cisárovho ministra, to nie je od vás veľmi prezieravé. No ako chcete. Hoci ani mňa, ani jeho výsosť nemáte rada, nechám vám tu náš návrh. Ste jedna z najbohatších žien v krajine. Život alebo smrť. Vykúpte si svoj život, odovzdajte Francúzsku všetok svoj majetok, svoje peniaze ukryté vo švajčiarskych bankách a vyberte si krajinu, kde

chcete žiť. Máte moje a Napoleonovo slovo, že sa vám nič nestane. Ani teraz, ani nikdy. Budete slobodná, kým budete žiť. Alebo,“ položil na stôl popísaný papier, „kat na Námestí revolúcie bude mať opäť prácu.“

„Pane, prečo cisárovi nedarujete svoje majetky? Povráva sa o vás, že nie ste najchudobnejší, že hodnota toho, čo vlastníte, je niekoľko miliónov frankov. Moju odpoveď ste už počuli. Zbohom, pane! Svoje veľkorysé *čmáračky* si vezmite so sebou,“ riekla a otočila sa k nemu chrbtom.

„Ste nezmyselne panovačná. Nútite ma pristúpiť k nepopulárnym opatreniam. Kým doteraz ste mohli opustiť svoj dom aspoň na bohoslužby, žiaľ, na žiadnu omšu do odvolania viac nepôjdete. Ak sa chcete vyspovedať, nech vám škriatok privedie kňaza. Od tejto chvíle tu budete čakať na cisárovo rozhodnutie, či vás prevezieme do väznice. Dávam vám dvadsaťštyri hodín na rozmyslenie. Po uplynutí tohto času, čiže zajtra napoludnie, si prídem po odpoveď. Zatiaľ budú moji muži strážiť každý váš krok. Zajtra, krásna grófka, váš podpis alebo budete čakať v *Consiergerie* na svoju popravu. Úprimne, nie som si istý, či by vás bola škoda. Madam,“ minister polície sa s pohrdavým úškrnom mierne uklonil a vyspätkoval z miestnosti.

Po jeho slovách zostala Charlotte sedieť ako prikovaná. Z chodby k nej ešte dlho doliehal Fouchého nepríjemný hlas, prikazujúci veliteľovi jednotky nespúšťať z grófkych očí ani na okamih.

Návšteva vojvodu z Otranta doľahla na Charlotte de Grièse ako ťažký balvan. Nevedela sa z nej spamätať a triasla sa na celom tele. Hoci sa májové slnko predieralo oknom dovnútra a sálavé teplo zohrievalo hrubé kamenné múry domu, jej bola nesmierna zima. Tvár tejto krásnej ženy sa